

Statens Helsepersonellnemnd - HPN-2003-72

Myndighet	Statens Helsepersonellnemnd - Vedtak.
Dato	2003-11-25
Doknr/publisert	HPN-2003-72
Stikkord	Klage over advarsel jamfør helsepersonelloven § 56.
Sammendrag	Advarsel til helsesekretær - unnlattelse av å søke råd. Nemnda fant at klager gikk utenfor sitt ansvarsområde og sine faglige kvalifikasjoner som helsesekretær da hun alene, uten å rådføre seg med lege, avviste en pasienten og henviste henne til å søke hjelp annet sted. Pliktbruddet var uaktsomt, det vil si at klager burde skjønt at hun skulle rådføre seg med lege. Pasientens uttrykte fortvilelse og engstelse i en potensielt faretruende situasjon, hun var høygravid og kjente ikke fosterbevegelser, skulle gitt klageren tilstrekkelig holdepunkt for å forstå at vurdering av lege var påkrevd. Helsetilsynets vedtak ble stadfestet.
Saksgang	Saksnr: 03/00072
Parter	A:
Forfatter	Nina Mår Tapper, Helene Braanen, Magne Nerland, Halvor Kjølstad, Eirik Bø Larsen, Vidar Kårikstad, Vera Christensen.

SAKENS BAKGRUNN: Klager arbeider som helsesekretær ved X legesenter. Pasienten B oppsøkte legesenteret den 14. mai 0000 ca kl 14.30 på grunn av manglende fosterbevegelser, også gjennom fysiske stimuli. Hun var gravid i førtiende uke, og hadde kvelden før hatt magesmerter. Pasienten opplyser i brev av 21. mai 0000 at hun redegjorde for sin situasjon og ba om øyeblikkelig hjelp i form av legetilsyn.

Klager tok i mot pasienten i skranken. Hun oppfattet ikke situasjonen som øyeblikkelig hjelp og kontaktet derfor ikke lege. Klager ga pasienten råd om å kontakte sin fastlege, eventuelt Legeformidlingen i Z. Det er diskrepans mellom partenes framstilling av hvorvidt klager opplyste pasienten om at hun kunne kontakte sykehuset direkte. Pasienten var ikke kjent i området og oppfattet den videre henvisning som belastende. Hun ankom Legeformidlingen ti minutter før denne åpnet kl 15.00. På helsestasjonen i samme bygning ble pasienten anbefalt å oppsøke sykehus raskest mulig, hvilket pasienten gjorde. Det tok i følge pasienten 30 minutter fra hun ankom X legesenter til hun ankom sykehuset. Hun ble da umiddelbart undersøkt, og det ble konstatert at barnet var død.

Klager fikk 10. januar 2003 advarsel av Helsetilsynet for å ha opptrådt i strid med kravet til faglig forsvarlig virksomhet jf hpl § 4. Helsetilsynet mente det lå utenfor klagers ansvarsområde å vurdere om situasjonen var akutt/ livstruende. Helsetilsynet fant at klagers opptreden var uaktsom og både egnet til å medføre fare for sikkerheten i helsetjenesten og til å påføre pasienter en betydelig belastning. Advarselen er påklaget av Kommunalansattes fellsorganisasjon (KFO) på vegne av A 28. januar 2003. Helsetilsynet opprettholdt sitt avslag og oversendte saken til nemnda 3. juni 2003.

KLAGER hevder, jf KFOs brev av 28. januar 2003, at Helsetilsynet i sin vurdering ikke har lagt tilstrekkelig vekt på hvorledes situasjonen fremsto for henne da pasienten oppsøkte X legesenter. Bakgrunnen for at klager vurderte situasjonen til ikke å være akutt/ livstruende, var blant annet opplysningene fra pasienten om at hun kvelden før hadde hatt magesmerter, men at hun likevel ikke hadde oppsøkt lege eller jordmor, verken om kvelden eller den påfølgende morgen. Da pasienten ankom legesenteret var det svært hektisk og alle tre legene var opptatt. Siden klager ikke oppfattet situasjonen som akutt/ livstruende, og hun anslo ventetiden til å bli betydelig, fant hun det korrekt å henvise pasienten til Z legeformidling oguniversitetssykehus, slik at hun skulle slippe å vente til en av legene var ferdig med sine pasienter. Dersom hun hadde vurdert situasjonen til å være akutt, ville hun selvsagt ha konferert med en av de tre legene ved legesenteret, slik rutinene er ved kontoret.

Klager mener ut fra dette at hun handlet forsvarlig. Hun oppfattet det ikke som en situasjon der det var behov for øyeblikkelig hjelp, hvilket heller ikke det øvrige hjelpepersonalet på legesenteret gjorde, og da det var korte avstander, mente hun dette ikke ville føre til vesentlig forsinkelse for pasienten. Klager viser her også til redegjørelse fra en av legesenterets leger, datert 27. august 0000, der klager for øvrig fremstilles som en dyktig og pliktoppfyllende legesekretær.

Klager gir uttrykk for at hun er svært ulykkelig over det som har skjedd, og at hun i ettertid ser at hun burde handlet annerledes. Det avgjørende for hvorvidt hun må anses for å ha handlet i strid med kravet til forsvarlig virksomhet, må imidlertid være hvordan hun oppfattet situasjonen da den oppsto, ikke hvordan man i ettertid vurderer den sett i lys av det inntrufne.

STATENS HELSETILSYN har i sin vurdering lagt vekt på følgende:

Når det gjelder helsesekretærens rolle generelt ser Helsetilsynet hen til at det er denne som besørger «silingen» på legekantoret, da han/hun kan gi enkelte medisinske råd og kanalisere pasienter til ulike nivåer, både telefonisk og i luka. En helsesekretær skal dog ikke gjøre noen formell eller skriftlig henvisning av pasienter til instanser utenfor legekantoret, men kan rettlede pasienter/ pårørende om hvor det kan være lurt å henvende seg med konkrete problemstillinger. I alvorlige livstruende situasjoner eller ved tvil om hvordan en konkret situasjon er å oppfatte, skal helsesekretæren være opplært til å kontakte en lege. Legen skal da gjøre den aktuelle vurderingen og treffe nødvendige tiltak. Helsetilsynet viser i den forbindelse til brev fra C av 26. mars 0000 hvor det bl.a. fremgår: «Vårt hjelpepersonell er opplært til å ha lav terskel for å konferere med lege.»

Helsetilsynet viser til at klager ikke oppfattet situasjonen som akutt/ livstruende og derfor ikke tok kontakt med lege. Dette var etter Helsetilsynets syn en feilvurdering, og de anser at klager gikk ut over sitt kompetansenivå når hun alene tok beslutningen om tiltak i forhold til pasientens situasjon. Klager burde kontaktet lege slik at denne kunne gjøre en selvstendig vurdering av tilfellet.

Helsetilsynet finner på denne bakgrunn at klager i den aktuelle situasjon ikke har innrettet seg etter sine faglige kvalifikasjoner og innhentet nødvendig bistand fra lege. Dette er ikke i samsvar med kravet til faglig

forsvarlighet jf hpl § 4. Helsetilsynet mener for øvrig at klager har utvist uaktsomhet i det hun hadde handlingsalternativer i den aktuelle situasjonen.

NEMNDAS BEMERKNINGER:

- Rettslig grunnlag:

Lov av 2. juli 1999 om helsepersonell m.v. § 56 lyder:

«Statens helsetilsyn kan gi advarsel til helsepersonell som forsettlig eller uaktsomt overtrer plikter etter denne lov eller bestemmelser gitt i medhold av den, hvis pliktbruddet er egnet til å medføre fare for sikkerheten i helsetjenesten eller til å påføre pasienter en betydelig belastning.»

Samme lov § 4 to første ledd lyder:

«Helsepersonell skal utføre sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp som kan forventes ut fra helsepersonellens kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig.

Helsepersonell skal innrette seg etter sine faglige kvalifikasjoner, og skal innhente bistand eller henvise pasienter videre der dette er nødvendig og mulig. Dersom pasientens behov tilsier det, skal yrkesutøvelsen skje ved samarbeid og samhandling med annet kvalifisert personell.»

- Hva gjelder realiteten vil nemnda bemerke:

Spørsmålet for nemnda er om klageren uaktsomt har overtrådt plikter etter helsepersonelloven og om denne overtredelse var egnet til å medføre fare for sikkerheten i helsetjenesten eller til å påføre pasienter betydelig belastning.

Den aktuelle overtredelsen refererer seg til mulig brudd på forsvarlighetsnormen i ovenfor siterte bestemmelse, helsepersonelloven § 4.

Ikke ethvert brudd på forsvarlighetsnormen vil kunne gi grunnlag for advarsel. Høyesterett uttalte i Rt-1995-s 1350 at det er et visst spillerom før atferd som kan kritiseres, må anses som erstatningsbetingende uaktsomhet. Det må etter nemndas vurdering også gjelde for brudd på forsvarlighetsnormen som grunnlag for advarsel. Ikke en hver handling som kan kritiseres vil følgelig gi grunnlag for advarsel, til tross for at den isolert sett kan innebære en overtredelse av plikten til å utføre sitt arbeid i samsvar til kravene til faglig forsvarlighet, jf helsepersonelloven § 4. Som nemnda har uttalt i tidligere saker, se blant annet sak 02/00123 (HPN-2002-123) må en enkeltstående feilvurdering være relativt grov for å gi grunnlag for advarsel. I denne sammenheng vises det også til forarbeidene som angir formålet med reaksjonen advarsel til «å reagere på en alvorlig overtredelse av pliktregler og bidra til å forhindre fremtidige pliktbrudd av denne art», jf. Ot.prp.nr.13 (1998-1999) punkt 20.2.1.fjerde avsnitt.

Forsvarlighetskravet er knyttet til hva som kan forventes på bakgrunn av den enkelte helsepersonells kvalifikasjoner og innebærer en plikt til å opptre i samsvar med faglige normer og lovbestemte krav for yrkesutøvelsen. Et av hovedelementene i kravet til forsvarlig virksomhet er at helsepersonell som utgangspunkt ikke skal gå inn i situasjoner de ikke er kvalifisert til å håndtere. De må respektere sine faglige begrensninger. Det innebærer at helsepersonell ikke må undersøke eller diagnostisere pasienter på mangelfullt grunnlag eller påta seg oppgaver utover formell og reell faglig kompetanse. Nemnda er kommet til at klager i dette tilfellet klart gikk utover sin faglige kompetanse.

Pasienten var høygravid. Hun kjente ikke fosterbevegelser, hadde hatt sterke mavesmerter kvelden før, var dypt fortvilet, gråt og ba til slutt om å få undersøke barnet selv med ultralyd. I denne situasjonen fremstår det for nemnda som et grovt brudd på forsvarlighetsnormen å ikke ta imot pasienten til legeundersøkelse på grunnlag av klagerens vurdering av pasientens helsetilstand.

Vurderingen av pasientens helsetilstand, herunder spørsmålet om pasienten hadde krav på øyeblikkelig hjelp, skulle vært foretatt av en lege, ikke av helsesekretæren. Etter helsesenteret instruks og interne rutiner skulle også lege kontaktes i slike tilfelle. Fra instruksens siteres:

«Akutte tilfeller må vurderes utenom fastlegeordningen. Ring inn til lege som vurderer dette i samråd med oss. Vi spør hverandre når vi er i tvil om noe, det er viktig å kjenne sin begrensning.»

Som nevnt var pasientens tilstand av en slik karakter at vurderingen burde vært overlatt til lege.

Nemnda finner således at klager gikk utenfor sitt ansvarsområde og sine faglige kvalifikasjoner som helsesekretær da hun alene, uten å rådføre seg med lege, avviste pasienten og henviste henne til å søke hjelp annet sted.

Pliktbruddet var uaktsomt, det vil si at klager burde skjønt at hun skulle rådføre seg med lege. Pasientens uttrykte fortvilelse og engstelse i en potensielt faretruende situasjon skulle gitt klageren tilstrekkelig holdepunkt for å forstå at vurdering av lege var påkrevet.

Det foreligger således i denne saken en uaktsom og alvorlig overtredelse av den plikt til forsvarlig virksomhet klager har som helsesekretær. Pliktbruddet er egnet til å medføre fare for sikkerheten i helsetjenesten og til å påføre pasienter en betydelig belastning. Nemnda finner således at det er grunn til å gi klager en advarsel jmfør hpl § 56.

Klagen har etter dette ikke ført fram og Helsetilsynets vedtak stadfestes.

Vedtaket er enstemmig.

KONKLUSJON:

Statens helsetilsyns vedtak av 10. januar 2003 stadfestes.